

Список использованных источников:

1. Далгатова М. М., Исаева З. К., Давудова А. Р. Особенности самооценивания атрибуции достижений в студенческой среде // Известия ДГПУ, № 4, 2015. – С. 15-20.
2. Зеленина Е. Ю. Особенности социально-психологической адаптации студентов к условиям вуза в зависимости от уровня их самооценки // Научное сообщество студентов XXI столетия. Гуманитарные науки: сб. ст. по мат. XXXIII междунар. студ. науч.-практ. конф. № 6(33) // URL: [http://sibac.info/archive/guman/6\(33\).pdf](http://sibac.info/archive/guman/6(33).pdf) (дата обращения: 11.06.2016).
3. Маленов А. А. Особенности формирования профессионального самосознания в процессе получения психологического образования // Международная Интернет-конференция. URL: <https://sites.google.com/> (дата обращения: 11.06.2016).
4. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие. – Самара. Издательский дом «Бахрах-М». 2002. – 668 с.

Лукоянов П.О.

студент,

Дніпропетровський гуманітарний університет

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ЦІННІСНИХ
ОРІЄНТАЦІЙ ТА ЯКОСТІ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ**

Дослідження психологічного феномена «цінність» започатковані американськими вченими У. Томасом і Ф. Знанецьким. У своїй знаменитій праці «Польський селянин у Європі й Америці» вони визначали поняття цінності у взаємодії з психологічним поняттям установки й у протиставленні з ним.

Класичний психоаналіз З. Фрейда зосереджує увагу на внутрішніх біологічних факторах розвитку особистості. Все мислення З. Фрейда знаходиться на передумові, що тіло – єдине джерело щиросердечного досвіду. Він припускав, що прийде час, коли всі щиросердечні феномени зможуть бути пояснені прямими посиленнями на фізіологію мозку. У основу поведінки людини психоаналіз ставить неусвідомлювані інстинктивні потяги «Ід», що служать імпульсом до задоволення біологічних потреб відповідно до принципу задоволення. З.Фрейд вказує, що, природно, «Ід» не знає цінностей, добра й зла, моралі.

Однак, усупереч поширеній думці, теорія З.Фрейда все-таки має на увазі визначену ціннісно-нормативну регуляцію поведінки людини. «Супер-его» у Фрейда являє собою, власне кажучи, сховище як несвідомих, так і соціально обумовлених моральних установок, етичних цінностей і норм поведінки, що служать свого роду суддею або цензором діяльності й думок «Его», встановлюючи для нього визначені границі.

Ряд сучасних дослідників вважають, що «Супер-его» містить соціальні норми та цінності, а «Его» – індивідуальні цінності, що є результатом «окультурення» несвідомих стимулів «Ід». Цінності «Его», за її словами, сильніші й істинніші загальноприйнятої системи цінностей [1, с. 65].

Найбільше значення ціннісні орієнтації особистості мають у гуманістичній і екзистенціальній психології.

Центральним поняттям теорії особистості К. Роджерса є «самість», що ним визначається як «організована, рухлива, але послідовна концептуальна модель сприйняття характеристик і взаємин «Я», або самого себе, і разом з тим система цінностей, застосовуваних до цього поняття» [11, с. 120]. На його думку, у структуру самості входять як «безпосередньо пережиті організмом», так і запозичені, «інтроекційовані» цінності, що людиною помилково інтерпретуються як власні. Вчений зазначає, що саме організм поставляє дані, на основі яких формуються ціннісні судження. Він думає, що і внутрішні і зовнішні цінності формуються або приймаються, якщо сприймаються «фізіологічним апаратом» як сприятливі збереженню й зміцненню організму – саме на цій підставі засвоюються узяті з культури соціальні цінності. Однак К. Роджерс згадує і про необхідність усвідомлення виникаючих переживань як основу ціннісних уявлень про якість життя.

А. Маслоу справедливо відзначає, що здорові люди напевно, роблять «правильний вибір» у біологічному змісті [9, с. 209]. По його вислову, «обрані цінності і є цінності», при цьому дійсно правильний вибір – це той, котрий веде до самоактуалізації. Вибір людиною вищих цінностей визначений самою її природою, а не божественним початком або чим-небудь іншим, що знаходиться за межею людської сутності. При наявності вільного вибору людина сама «інстинктивно вибирає істину». Говорячи про природність внутрішніх «психобіологічних» цінностей, А. Маслоу підкреслює те, що будь-які інстинктивні схильності людини набагато слабкіші сил цивілізації. При цьому він так само, як і К.Роджерс, бачить

«якісно-життєво необхідну» роль психолога в актуалізації, «пробудженні» внутрішніх цінностей людини.

Г.Олпорт, думаючи, що джерелом більшості цінностей особистості є мораль суспільства, виділяє також ряд ціннісних орієнтацій, не продиктованих моральними нормами, наприклад, допитливість, ерудиція, спілкування і т.д. Моральні норми й цінності формуються та підтримуються за допомогою зовнішнього підкріплення. Вони виступають скоріше в якості засобів, умов досягнення внутрішніх цінностей, що є цілями особистості. Перетворення засобів у цілі, зовнішніх цінностей у цінності внутрішні Г.Олпорт називає «функціональною автономією», що розуміється ним як процес трансформації «категорії знання» і «категорії значимості». «Категорії значимості» виникають при самотійному усвідомленні змісту отриманих ззовні «категорій знання». Г. Олпорт відмічає, що цінність – це якийсь особистісний зміст. Дитина усвідомлює цінність всякий раз, коли зміст має для неї принципову важливість [10, с. 133].

Самого факту усвідомлення цінностей, однак, не цілком достатньо для їхнього внутрішнього прийняття особистістю. Усвідомлення цінностей, за словами В.Франкла, додає їм об'єктивний, універсальний характер: «як тільки я досягаю яку-небудь цінність, я автоматично усвідомлюю, що ця цінність існує сама по собі, незалежно від того, приймаю я її чи ні». В.Франкл розумів під цінностями особистості так звані «універсали смисли», тобто смисли, властиві більшості членів суспільства, всьому людству протягом його історичного розвитку. Суб'єктивна значимість цінності, на думку В.Франкла, повинна супроводжуватися прийняттям відповідальності за її реалізацію.

Розвиток особистості, за Л.С. Виготським, обумовлений освоєнням індивідом цінностей культури, що опосередковано процесом спілкування. За його словами, значення й смисли, зароджуючись у відносинах між людьми, зокрема, у прямих соціальних контактах дитини з дорослими, потім за допомогою інтеріорізації «проникають» у свідомість людини [4, с. 96].

С.Л.Рубінштейн також пише, що цінності «є похідними від співвідношення світу й людини, виражаючи те, що є у світі, включаючи те, що створює людину в процесі історії, значиме для людини» [12, с. 310].

На думку Б.Г. Ананьєва, вихідним моментом індивідуальних характеристик людини, як особистості є її статус у суспільстві, так

само, як і статус спільноти, у якій складалася й формувалася дана особистість. На основі соціального статусу особистості формується система її соціальних ролей і ціннісних орієнтацій життя. Статус, ролі і ціннісні орієнтації, за словами Б.Г. Ананьєва, утворили первинний клас особистісних властивостей, що визначають особливості структури і мотивації поведінки і, у взаємодії з ними характер і схильності людини [2, с. 210].

Необхідно підкреслити, що психологічний підхід до визначення цінностей полягає не в розгляді ціннісної системи суспільства, як зовнішньої, стосовно людини сукупності норм і правил, а в аналізі соціально обумовленого характеру прийняття цінностей особистістю. Так, С.Л. Рубінштейн бачив задачу психології у тому, щоб «перебороти відчуження цінностей від людини» [12, с. 211]. У даному контексті як основний засіб прийняття особистістю цінностей суспільства може розглядатися поняття «діяльність», що займає ключове місце в теорії О.М.Леонтьєва. За його словами, реальним базисом особистості людини виступає сукупність суспільних по своїй природі відносин до світу, що реалізуються його діяльністю [7, с. 225].

Ф.І. Василюк, вважає, що цінність не є предметом потреби, ні мотивом, оскільки останні завжди «корисливі» і борються тільки за «свій» інтерес, на відміну від цінності, що може бути «нашою» і навіть в інтрапсихічному просторі виконує інтегруючі, об'єднуючі функції [3, с. 292]. Д.О. Леонтьєв також вказує на те, що цінності «не егоїстичні». Він справедливо відзначає при цьому, що, на відміну від потреб, цінності не обмежені даним моментом і не ведуть до чого-небудь зсередини, а «притягають ззовні» [6, с. 184].

При наявності ситуації, у якій можливе задоволення визначеної потреби, включається особливе регулятивне утворення, що Д.Н. Узнадзе називає установкою». Ціннісні орієнтації як вищий рівень диспозиційної системи цілком залежать від цінностей соціальної спільноти, з яким себе ідентифікує особистість. Ціннісні орієнтації визначають якісні життєві цілі людини, виражають відповідно те, що є для неї найбільш важливим і має для неї особистісний зміст.

Список використаних джерел:

1. Алексеева В.Г. Ценностные ориентации как фактор жизнедеятельности и развития личности / В.Г. Алексеева // Психологический журнал. – 2004. – Т. 5. – № 5. – С. 63–70.

2. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания / Б.Г. Ананьев. – С-Пб.: СП-бУ, 2008 – 338 с.
3. Василюк Ф.Е. Психотехника выбора / Ф.Е. Василюк // Психология с человеческим лицом: гуманистическая перспектива в постсоветской психологии. Под ред. Д.А. Леонтьева, В.Г. Щур. – М.: Смысл, 2007. – С. 284-314.
4. Выготский Л.С. Мышление и речь / Л.С. Выготский – М.: Наука, 2010. – 226 с.
5. Головаха Е.И. Жизненная перспектива и ценностные ориентации личности / Е.И. Головаха // Психология личности в трудах отечественных психологов. – С-Пб.: Питер. 2010. – С. 256–269.
6. Леонтьев Д.А. Очерк психологии личности / Д.А. Леонтьев. – М.: Смысл, 2007. – 264 с.
7. Леонтьев А.Н. Потребности, мотивы и эмоции: Конспект лекций / А.Н. Леонтьев. – М.: МГУ, 2011. – 240 с.
8. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии / Б.Ф. Ломов. – М.: Наука. 2004. – 446 с.
9. Маслоу А. Психология бытия / А. Маслоу. – М.: Рефл.-бук; Киев: Ваклер, 2007, 300 с.
10. Олпорт Г. Личность в психологии / Г. Олпорт. – М.: КСП; СПб: Ювеша, 2008. – 240 с.
11. Роджерс К. Клиент-центрированная терапия / К. Роджерс. – М.: Реалбук; Киев: Ваклер, 2007. – 320 с.
12. Рубинштейн С.Л. Человек и мир. Проблемы общей психологии / С.Л. Рубинштейн. – М.: Педагогика, 2006. – 384 с.

Маркова И.В.

студент,

Днепропетровский гуманитарный университет

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО СОПРОВОЖДЕНИЯ МОДЕРНИЗАЦИИ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Современное техническое перевооружение металлургических предприятий Днепропетровской области вызвано объективными причинами: значимостью металлургии в народном хозяйстве страны, оказавшейся в новых для себя (рыночных) условиях; масштабностью производства; высоким устойчивым спросом